

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theophili Bernardini E Societate Iesv De Religiosæ Perseverantiae Præsidiis Libri XI. ...

Bernardin, Théophile

Antverpiae, 1622

Art. 3. Quas vitæ spiritualis vias complectatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47032](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47032)

dissimulet? fuit enim id primò ponendum, & probè stabilendum, quod primò & maximè necessarium erat: & quo vno rectè constituto ac peracto, facilis ad excelsiora omnia pateret ingressus: Atqui illud vnum est vocatio, & vocatio sic cognita, vt ex eius cognitione dilucidè instillata, nullæ possint in reliquo vite cursu tenebræ offundi: imò verò ex ijs quæ tum docemur, si quid certè videmus, eam lucem videmus, quæ ipsas quoque, quas perfectioni clarissimæ nonnulli offundunt, tenebras discutiat. Præterea cum nequaquam sit omnium ad quæuis contendere, verissimeque dixerit S. Gregor. *Sapè qui contemplari Deum quietè poterant, occupationibus pressi ceciderunt; & sæpè qui occupati, bene humanis vsibus viderent, gladio sua quietis exsincti sunt;* sapientissimè factum est, vt, quoniam in sanctorum omnium, sed & aliorum plurimorum manus, venturus erat is liber, nec tamen expediret minùs idoneos, ad eius perfectissima conari, ita scriberetur, vt in aperto nihil reconditius ostentaret, neque quisquam ad audendum supra vires inuitaretur, sed sua sorte contentus viueret qui minùs valet, se quid quidem eo est assecutum putans: qui verò ad maiora & digniora vocaretur, non agere se peruidere posset, agnosceretque numquam se tam longè progressum, quin ex hoc etiamnum libello, quò posset progredi longiùs haberet.

lib. 6. Mor.
c. 26.

Art. 3. *Quas, vt vocant, vite spiritualis vias in Exercitiorum libro suo complexus Ignatius.*

Aptè omnino atque conuenientissimè docuere perfectionis magistri, tres ad perfectionem decurrentibus vias esse obseruandas, quas purgatiuam, illuminatiuam, vnitiuam nuncupauerunt, de quibus breuiter & dilucidè S. Bonauerura. *Purgatiua, inquit, consistit in expulsiōe peccati: illuminatiua in imitatione Christi: vnitiuam in susceptione Spiritus sancti, qui amor est, & mentem insidendo, vnum cum Deo spiritum facit: & qualibet via habet gradus suos, quibus ascenditur ab imo vsque ad summum. ita ille.*

p. 3. incid.

Iam verò cum in his humanæ perfectionis summa constet, qui eas perfectè fuerit complexus, is de absolutissima perfectione nihil omisisse censendus est. Est autem earum singulas aptissimè complexus Ignatius, & suas seu inductiones, seu præceptiones ita temperauit, vt (quod eorum quæ à Deo sunt solet esse proprium) propè nulla verbis indicatione facta, vsu, ordine, rebus vias eas singulas accommodatissimè & securissimè percurrere doceret. Omnino nihil est quod in eis desideremus, dum eas ad vsu & praxim, quam volebat, quam spectabat, reuocare conemur. Verè magnorum fluminum magni fontes. ô quantum in ipsis suis initijs Ignatius! nonne vt gigas cœpit currere viam suam, qui totam, tamque longas vias primo impetu est emensus? qui priùs propè celsissimarum rerum doctor claruit, quàm tirocinium ponere sit aggressus? sed id quomodo obrineat dicamus.

Ve

Ut igitur animum purget, ea adhibet, quæ non solum grauiore omni crimine, sed etiam minus rectis affectibus eum purgent, quod profectò ad alteram viam non leuiter præparat. Id autem ut assequatur, meditationes & considerationes adhibet ad hoc aptas, prætereaque examen sui ipsius triplex. Primum, quod ad confessionem generalem faciat: Secundum, quod ad quotidianos lapsus & actus diiudicandos: Tertium, quod ad vnius cuiuspiam, in quod sinus proniores, vitij extirpationem dirigatur; nec æquè possit ad virtutis consecutionem deinceps flecti, quod alterius viæ fuerit. Ita sunt Beati Patris præcepta ex eius animo æstinanda: ut enim in rebus quas ageret, non ad id solum quod manibus & oculis versabat, sed longius multò, ad perfectionis varia se cogitata, quali protendebat, nec tamen agebat secus, quàm si ea sola spectaret, quæ præ manibus erant; ita in præceptis ea sola expressim dicebat, quæ in rem præsentem facerent, non sic tamen quin inuestiganti, & prudenter æstimanti, multam daret occasionem, ut ad perfectius aliquid traducerentur. & hoc ipsum à sancto Spiritu esse, docet ille qui idem in sacra Scriptura seruetur modus.

Eodem item tempore, primis quæ ad meditandum faciant, præceptis instruit: quendam etiam in Dei & Ecclesiæ præcepta, in peccata capitalia, in facultates animæ, sensusque corporis, orandi modum docet, in quo cerrat cum facilitate utilitas: ac dum in illo non sola vitia, sed virtutes quoque considerari vult, non potuit aptius & lenius ad ea quæ perfectiora sunt progredi, nisi si potius (quod consultissimum est) amaram illam expiandæ viam, suauitate virtutis condire voluerit, ut huius alleætamento, ad expellenda peccata inculberetur fortius, & ad securam illuminationis viam adspiraretur ardentius.

Denique cum id eorum sit proprium, quos sceleris, peruerseque actorum benè pœnitet, ut transactorum malorum à seipsis pœnas reperant; non raro verò vel blandiores, vel acriores ipsi sibi sint quàm oporteret: quæ sit moderatio adhibenda docet. Docet etiam quæ soleant in ipsis inijs tentationes exoriri, quomodo in illis qui facile, & in illis qui nequaquam peccare solent, dignoscendæ sint, quomodo in eis se gerere, quomodo cõtra Satanam pugnare cõueniat. Quæ sanè omnia, si in simul congesta cõttemplamur, tanta in breuitate, tam copiosè, primos illos vitæ melioris ingressus, roborari potuisse mirabimur.

Ita igitur purgatiuæ numeros omnes expleuit, at illuminationem sic instruxit, ut qui B. Patris mentem in ea fuerit assecutus, cetera prona omnia sit habiturus. Cum quæ illius formam & exemplar vitam Iesu Christi Domini nostri fuisse fateantur omnes, eam totam subtiliter sanè & aptissimè, trifariam distinxit. Primamque eam esse voluit, quæ id vitæ genus quod in mandatorum Dei obseruatione consistit, quodammodo complecteretur, qui primus & communis vitæ status appellatur, & cuius exemplum præbuisse visus est Dominus, dum parentibus fuit subditus. Est autem altera pars, quæ ad

Euangelicam consiliorum perfectionem assurgit, cuius exemplum cepit Dominus nobis delineare, quando in scijs parentibus in templo remansit, cum reliqua matre ad Iordanem baptizandus iuit.

Atque hinc vides cur ad sanctorum librorum exemplum, spiritum potius quam historiae tempora sequatur: quamque in eo libello nihil frustra ponatur. Cum etenim de vita Domini (quae posterior fuit) ab anno 12. ad trigesimum, meditationem prius instituit quam de Ascensu in templum qui prior fuit, id omnino effecit habita finis sibi propositi ratione, ut scilicet toto illo vitae communis genere ob oculosposito, ad aliud perfectius genus intruendum accederemus, opportuneque Domini vitam contemplantes (quae sunt eius verba) *uestigaremus, & efflagitaremus proprium vitae genus, in quo maiestati suae nos seruire malis.*

Hanc autem secundam Euangelicam vitam partem, ea primò complecti voluit, quae maxime ad actionem spectant, quaeque quomodo sit vita nostra conformanda praescribunt. Praeterea verò, quam tertiam hebdomadam dixit, & ad celsiorem illuminatiuae gradum pertinet, ea est quam tertiam partem dico, quae scilicet ad patiendam & subeundam pro Christi nomine plurima mentem armat. Sic igitur in illuminatiua docet B. Pater perfectionem in vita communi, itemque in Euangelica tam agendo, quam patiendo pro Dei & Domini nostri gloria.

In eundem finem, verbis brevissimas, sed sensu amplissimas leges & regulas varias tradidit, ad consensum cum Ecclesia retinendum, ad non iudicandum temerè, ad eleemosynas ritè dandas, vitandos scrupulos, victum temperandum. Modos etiam adinuenit orandi voce & cogitatione permixtos, in quibus longè plus in recessu latet, quam extima fronte promittant.

Iam autem cum ne quidem in sermone, ex vnare in aliam non nisi iudicio & ratione ferretur Ignatius, cumque nihil quod maioris momenti esset, sine certa voluntatis diuinæ indicatione susciperet, sapientissimè censuit, non esse à vita communi ad Euangelicam absque matura deliberatione transcurrendum: eius verò consultationis, quae & obscurissima est, & ad salutis aeternitatisque rationem praeter ceteris vna valet plurimum, & in qua de diuina potissimum vocatione ambigitur, nec debere, nec posse credidit alium quam Spiritum sanctum arbitrum adhiberi. Sed *ò altitudo diuitiarum sapientiae & scientiae Dei: quam incomprehensibilia sunt iudicia eius, & inuestigabiles viae eius! Quis enim cognouit sensum Domini: quae Dei sunt, nemo cognouit nisi spiritus Dei. ita quidem ille, qui de se dicere audebat: Nos autem sensum Christi habemus. O virum vel hoc vno praedicandum! Sed vbinam ei similem reperiemus, vbi qui subtilissimas, & quamplurimis demonum insidijs impetitas vocationes, quanam à Deo sint, quando, & quomodo impetiantur, diiudicare clarè poterit? Potuisti, Sancte Pater, potuisti, nec potuisti tantum, sed ea quoque diiudicandi praecipua modosque tradidisti, ut tibi quodammodo aperiantur oculi caecorum: sit tibi semita & via, & via sancta vocanda sit, non transit per eam pollutus. quippe prius sunt expianda peccata, & haec est nobis dire-*

Rom. 11.

1. Cor. 2.

Ita via; ita vt stulti non errent per eam! ita enim certa est, vt nemo eam sequens in errorem ducatur.

Certè quæ hîc scripsit B. Pater, tanta sunt breuitate & perspicuitate sermonis, tam ordinata rerum serie, tamque multimoda profunditate sensuum, vt sine peculiari Spiritus sancti ductu, ab homine conscribi minimè potuerint. Ea non prosequor explicando, summarim tantùm quàm sublimè euolet indicabo. Ecce enim statim in perfectionis concupitæ scopum intendit, & in illa sua delectione doctrina duo quædam spectanda, & ex illa referenda docet, nempe generis vitæ quod nobis conuenientius sit; cognitionem atque electionem. quod vtrumque vnum est; hîc enim non in ipsa cognitione sistitur, sed ad electionem cognitio refertur.

Alter ex eadem doctrina reportandus fructus est, iuxta id quod sectamur vitæ institutum exquisita perfectio. Ideòque monet, *discemus etiam exinde, qua sit nobis opus dispositione, vt perfecti in eo euadamus statu, quemcumque bonitas diuina eligendum nobis suggesserit.*

Vnde agnoscas errorem eorum, qui nihil amplius in eis vestigant, quàm quod ad electionem faciat: & verè constat, à maioribus nostris, ipsique qui etiamnum in viuis degunt, eam eligendi formam, ad alia multa adhiberi solitam, & ex cæterum maximarum controuersias definitas, dubitationes certo sine conclusas, deque diuina voluntate indubiè & verè esse iudicatum: atqui in diuinæ voluntatis cognitione, & cum ea consensione, perfectionem omnem esse positam, quis non fateretur? Id igitur sit certum, quod quemadmodum decet & opus est, è vocationis gratia, ea proficisci, quæ ex eius præscripto deinceps præstanda sunt; ita ex eo qui ad vocationes & inspirationes, seu Dei alloquia dignoscenda, excipienda, complectenda modo præscribitur, necessarium est, vt animo nostro tenerimus quidam diuinæ vocis auditus indatur, quem si excoluerimus, excipiendæ diuinitus omni disciplinæ habilem reddemus.

Et quoniam excelsum admodum id est, leniore elluo ad summa perducit; nam & à primis inirijs eò referuntur omnia; vt deposito vel onere peccatorum, vel affectionum velo, leuior ad ascendendum, expeditior ad perueniendum euadat: vbi verò ventum est propiùs, tum potentiores & illustriores adhibet machinas, quæ utlibet tenebris clarandis efficaces, hinc vexilla ducum, classes hominum, gradus humilium, & alia eius generis admouet, quibus mens hominis omnem cuiuscumque creatæ rei colorem, odorem, affectum inquam, & cogitationem exuta, tabulæ rase instar habeat, speculivè mundissimi, & amore Dei nitentis, in quod quiuis diuinæ sapientiæ voluntatem suam indicauerit, delatus radius, cum fulgoris, tum caloris (vtrouque enim pollere solet) sibi in diri splendore & sensu se dilucidè prodit.

Persequi singula non est meum, hoc solum addamus, quod ad dicenda nequit omitri: Duo sunt modi quibus possunt diuinæ voluntatis arcana

cognosci. Vnus qui intellectu, alius qui voluntate perficiatur, iste lumine rationis, hic incitatione voluntatis continetur: non sic tamen quin intelligens velit, & volens intelligat, sed sic ut in vno longè magis intellectiois, in altero voluntatis impulsio dominetur. Ad hæc id exigit S. Pater, ut quando ex voluntatis incitatione eligitur, solus eam Deus, nulla prorsus in administram creatura adhibita, impellat. At verò cum ratiocinando eligitur, etsi à Deo lumen flagitari velit, nequaquam tamen omne creaturatum subsidium refutat, quin potius optat vires totas ingenij in deprehendenda veritate contendere, multaque de commodis & incommodis eorum qui controuertuntur statuum, ratiocinando extendi.

Et hinc pater quàm certa, quàm sublimia sequatur: quippe iste voluntatis impellendæ modus est, quo excelsior & mirabilior nullus esse potest: in hoc enim ita voluntas vult, ut volens velit, Deo quæ non cogente, sed suauissimè & fortissimè agente sic impellatur, ut non aliud quàm velle denique possit, & nihilominus quæ inductione, ratione vel spe id velit nesciat, nesciat quid boni, quid commodi in re illa desiderata lateat, id sciat, id sentiat vnum, eo se diuinitus agi, neque sibi bonum esse contra spiritus diuini stimulum calcitrare.

Solet autem (ut experientia, ipse quæ B. Pater satis docet) vbi primùm diuino instinctui suum voluntas consensum penitus & ardentè adiecerit, solet inquam protinus sancta quædam animi tranquillitas, pax, & in Deum fiducia efflorescere, continuoque ipsi intellectui lux ingens, & noua concupiti status cognitio accedere: videasque non rarè eiusmodi homines, qui priùs ab aliquo, ad quem vocabantur statum abhorrebant, de quibus male sentiebant & loquebantur, subito immutatos, & amare, & prædicare, & de eo detrahentibus ora occludere. Atque hinc quod dicebamus liquidò constat, nempe voluntate hominum voluntati diuinæ tam aptè conformata, ad omnem diuinam illustrationem animos nostros habiles reddi: sed hæc in sequentem articulum differamus.

Constat igitur secundam illuminationis viam quàm latè omni hominum generi, quàm perfectè singulis exposuerit, aptèque totam Christi Domini nostri vitam, docente solo Spiritu sancto Beatus descripserit Ignatius. Vnde consequens est, ut, quando via tertia, quam vniriuiam vocant, ex alijs duabus exoritur, & propemodum ex illis sponte sua enascitur, perfectè quoque à Beatissimo viro enucleatèque tradatur.

Hic igitur illum videas, quæcumque sunt lætitiæ, consolationis, pacis, gaudij, spei, amoris cupidè lustrantem, perque ea omnia quæ ab ipsa Iesu Christi Domini nostri resurrectione, ad ascensionem vsque acciderunt peruenientem: indeque in ipsam quoque diuinitatem sublime ferri, vnoque (sed ad quod cetera propemodum omnia referri possint) exemplo docere, qua ratione oculos in Deum tollere, eum semper præsentem habere, in rebus omnibus sed maxime in nobis ipsis contemplari, ac perfectissimè amare possimus. Et ne fortè nostris in
cogi-

cogitationibus & contemplationibus euanescamus, præscripsit tribus lineolis modum eum, quo caueamus ne in varia, inutilia, curiosa, affectata, speculandi æstu, & auida cupiditate rapiamur: vult enim vt ne verbis, multo quæ minus subtilitate cogitandi, amorem nostrum definiamus, sed sciamus, idem velle, idem nolle, omnia in commune bona habere, nihil suum sibi referuare, sed omnia amico tradere, in eoque magis quam in se ipso viuere; eius agi sensibus, commodis & incommodis angi, eam demum esse perfectam amicitiam, eam vniuersæ vitæ certam solidamque perfectionem; hinc nostri in Deum, diuini in nos amoris æstimationem petendam. His positis quanta nobis diuinus amor contulerit, perpendenda docet, vt exinde nos totos in eum transferre doceatur. Inde addit quomodo vnicuique rei suam det naturam & conseruet, ipseque homo sit quodammodo Dei templum. Quomodo in omnibus hominis causa operari & quasi laborare videatur Deus: quam varia ex infinito boni thesauro in eum vndique effundat: quibus efficitur, vt in omni omnino re, variè & facillimè Deum contemplari possit, qui id semel sanctè imbiberit: imò verò necesse est, vt se toto relicto & penitus abnegato, Deo suo se immergat, & in eo solo se totum & omnia meliùs & feliciùs reperiat.

Art. 4. In ijs quæ de motibus animæ tradidit, quanta sustollendo spiritui præsidia lateant.

Scriptit B. Pater quædam ad discernendos animi motus regulas, vt boni solùm admittantur & pellantur mali: his enim eas verbis inscribit, existimòque eiusmodi inscriptionem abs minimè ambizioso & iactabundo profectam promissore, se ipsa satis indicare quantum in regularum istarum recessu lateat. Cùm enim homo vel tantopere alienæ opis indigus degat, vel vsque ad eò maleficientiæ dæmonum, beneficiæ Angelorum & Dei sit expositus, vix vt ad vitium vel virtutem progrediatur longius, quin id alieno spiritus alterutrinus contingat impulsu: profectò qui sic illum instruxerit, vt malos omnes qui in animum inciderint motus pelleret, bonos verò norit admittere, nonne ad perfectionem omnem eum bellè informasse credendus est? Accedit, quòd cùm ad perfectiora tendentibus, gratia sit & Dei liberalitate, multa nobis vbilibet inspirante nitendum: formidolosius verò nihil sit quam insidiantis, & in Angelum lucis transfigurantis se Satanæ dolis in fraudem induci, nihil vel ad caueendum insidias opportunius, vel ad securè audienda Dei summi alloquia optabilius, commendari scriptis potuit. Sed sit licet hæc vtilitas tanta, non est sola tamen, est communis, est quæ in omnes passim vulgetur, aliam rariorem, & quam peruideant soli ad maiora selecti vestigemus.

Verùm nequaquam solas illas regulas, aut lectitare aut respectare debemus,